

FAB-projektet

Utvärdering av implementering och effekterna av samverkansintervention för att öka fysisk aktivitet, social tillhörighet och delaktighet bland barn i behov av särskilt stöd.

PROJEKTGRUPPEN:

Lars Kristén (Fil. Dr). Universitetslektor i Pedagogik inriktning Idrott, Högskolan i Halmstad
Marie Lydell (Dr. Med vet). Universitetslektor i Folkhälsovetenskap, Högskolan i Halmstad.
Maria Nyholm (Dr. Med vet). Universitetslektor i Folkhälsovetenskap, Högskolan i Halmstad.

BAKGRUND:

Fysisk aktivitet bidrar till en förbättrad hälsa, förebyggande av kroniska sjukdomar, ger ökat självförtroende och främjar sociala interaktioner bland barn, inklusive barn i behov av särskilt stöd (King, Law, King, Rosenbaum, Kertoy & Young, 2003). Vänskapsrelationer har positiva effekter på barns utveckling och bidrar till ökad livskvalitet (Heiman 2000; Geishardt et al. 2002). Att delta i aktiviteter medför att unga både känner en tillhörighet och lär sig att umgås med andra, detta har betydelse för hälsa och välmående under hela livet (Kolt, Kirkby, Bar-Eli, Blumenstein, Chadha & Liu, 1999; Coster & Khetani, 2008; King et al. 2003; Law, 2006). För alla barn rekommenderas att fysisk aktivitet är intressant och roligt och varar i 60 minuter dagligen samt motiverar till en hälsosammare livsstil (Strong et al., 2005). Fritidsaktiviteter i form av fysisk aktivitet är ett område där barn i behov av särskilt stöd inte deltar i samma utsträckning som jämnåriga barn utan särskilt stöd (Longmuir & Bar-Or, 2000; Rimmer, 2001). Detta beror på såväl upplevda barriärer som t ex omgivningens attityder och sociala aspekter som svårigheter att delta i idrottsaktiviteter i grupp (Riley, Rimmer, Wang & Schiller, 2008). Även bristande kunskap hos idrottsledarna och kostnaden för idrottsaktiviteten är ett hinder för barn och familj (Shields, Synnot & Barr, 2011). Det saknas kunskap om implementering av fritidsaktiviteter för barn i behov av särskilt stöd genom samverkan på olika nivåer i samhället.

En intervention med fysisk aktivitet på recept för barn (FAB) genomfördes i Halland som involverade barn med diagnoser som ADHD och autism. Barn och deras föräldrar som har besökt barn- och ungdomspsykiatri (BUP) för regelbunden hälsokontroll, har fått erbjudande om att delta i fysisk aktivitet i någon av de lokala idrottsföreningarna. Vid hälsokontrollen fick föräldrarna information om FAB och om olika fysiska aktiviteter som skulle passa just deras barn. Förskrivna aktiviteter var en eller två gånger i veckan och inkluderade både anpassade fysiska aktiviteter och aktiviteter tillsammans med barn utan behov av stöd. En idrottskonsulent (Care Sport Connector) från Halland Idrottsförbund fungerade som en länk mellan BUP-personal och idrottsledare från de lokala idrottsföreningarna.

STUDIER

Delstudie 1:

Syftet är att utvärdera en implementering av en samverkansintervention mellan Hallands Idrottsförbund (HIF), Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och den lokala idrottsrörelsen för att öka fysisk aktivitet och social interaktion för barn i behov av särskilt stöd.

- **Bakgrund:** Studien utvärderade resultatet av genomförandet av en samhällsövergripande samverkan mellan sjukvården och idrottsrörelsen som syftar till att främja fysisk aktivitet bland barn i behov av särskilt stöd med fokus på barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Interventionen var en fysisk aktivitet på recept för barn (FAB) i samverkan med BUP, lokala idrottsföreningar och en idrottskonsulent (HIF) som samordnade insatsen.
Metod: Intervjuer (enskilda och fokusgruppsintervjuer) genomfördes med personal vid BUP (n=11) och idrottsledare vid lokala idrottsföreningar (n=10). Dessa intervjuer analyserades med hjälp av ett deduktivt tematiskt tillvägagångssätt.
Resultat: BUP-personal och ledare i idrottsföreningarna var positiva till samarbetet och accepterade och antog genomförandet av FAB-interventionen. De hade dock flera rekommendationer för förbättring, och dessa idéer kan kräva justeringar av interventionens ursprungliga design.

Slutsatser:

- Samverkan mellan BUP och lokala idrottsföreningar kan vara en möjlighet för barn i behov av särskilt stöd, att delta i fysisk aktivitet under fritiden, men utmaningar inom interventionen måste åtgärdas och kontinuerlig feedback genom dialoger mellan berörda parter är nödvändiga för hållbarheten.
- Utbildningssatsningar borde ske för både BUP-personal och Idrottsledare om den fysiska aktivitetens betydelse för barn i behov av särskilt stöd samt kunskapen om funktionsnedsättning och olika idrotters skilda förutsättningar.
- Riktat stöd från samhället bör avsättas för att underlätta en inkludering till idrotten.
- En ”Care Sport Connector” som arbetar mellan sjukvården och idrottsrörelsen är en framgångsfaktor i samverkan inom FAB.

Pågående Delstudie 2:

Syftet är att belysa föräldrars uppfattningar om FAB och samverkan mellan BUP, Hallands idrottsförbund och lokala idrottsföreningar utifrån sina barns delaktighet i interventionen.

Preliminär Delstudie 3:

Syftet är att belysa barns uppfattningar om FAB och samverkan mellan BUP, Hallands idrottsförbund och lokala idrottsföreningar utifrån barnens upplevelse av fysisk aktivitet, social tillhörighet och delaktighet.